

TÜRK TARİH KURUMU BAŞKANI Prof. ŞEMSEDDİN GÜNALTAY'IN AÇIŞ NUTKU

Büyük Cumhurreisimiz,

Sayın dinleyiciler ;

Bugün engin olduğu kadar da derin ve gerekli bir ihtiyacı karşılamak için kurulmuş olan Türk Tarih Kurumu'nun, üçüncü kongresini açıyoruz. Söze başlarken, Kurum adına muhterem davetlilerle kongre heyetini derin saygı ve sevgiyle selâmlamakla şeref duymaktayım.

Sayın dinleyiciler,

Tarih, bir zamanlar sanıldığı gibi birbirleriyle ilişkisi olmayan veya tabiat üstü tesirlerle zaman zaman vücut bulan olaylar yığından ibaret değildir. Prağmatik tarih, yerini artık genetik tarihe bırakmıştır.

Bugün kesin olarak biliyoruz ki, milletlerin hayatında gelişmiş ve kendi kendine olmuş tek hâdise yoktur. Olan her şey, gizli veya açık sebeplerle kendinden evvelki olaylara bağlı ve onların neticeleridir. Nasıl ki bu hâdiseler de kendilerinden sonraki tarih oluşlarını yaratacaklardır. Böyle olduğuna göre, bu günü kavramak, yarını sezebilmek için, dünü bilmek ne kadar lâzımsa, dünü anlamak için de daha evvelki zamanları aydınlatmak o kadar gereklidir. Bu itibarla tarihe milletlerin mukadderat levhası nazariyle bakabiliriz.

Fakat, tarih sade bir mukadderat levhası da değildir. Tarih aynı zamanda bir milletin yaşayış savaşında varlığını korumak, gelişmesini sağlamak, yükselmesini emniyet altına almak için muhtaç olduğu heyecan ve enerjinin bitip tükenmeyen kaynağıdır. Fertler, göğüslerini kabartan öğünme ve didinme kudretini, milletler taliin değişikliklerine karşı göğüs germek ve çarpışmak kuvvetini bu kaynaktan içerler.

Tarih ve dil, biri milli heyecan ve enerji kaynağı, diğeri bu heyecanı, o enerjiyi başkalarına aşılıyan, yayan ve onları şahlandıran kutsal arac. O kaynak temizlenip berraklaştırılmadıkça, bu

araç ferdi duyguları milli seslerle ifade etmedikçe, yaratıcı olmazlar, cemaatlerde kollektif ruhu uyandıramaz, yığınlarda milli vicdanı coşturamazlar. Milli kültür, gelişme ve serpilme hızını ancak milli tarihten, milli edebiyattan alır.

Türk tarihi, kaynağı geçmişin karanlıklarına gömülen, uzak ve çok uzak zamanlardanberi durmadan akan, devamlı bir oluştur. Bu sürekli oluş ve ilerleyişte birbirlerini olgunlaştıran olaylar, birbirlerini doğuran devirler, teker teker ve sırasıyla aydınlatılmadıkça, Türk'ün ulusal karakteri, gerçek yeteneği, hattâ bugünkü varlığının sırrı kavranılamıyacağı gibi, yarınki durumuna da bir yönet verilemez.

Türkler, geriye doğru gidildikçe mazisi derinleşen, yayılan çok eski bir ırktır. Onun zaman ve mekânlara sığmayan heybetli tarihi de eski kavimlerin hemen hepsini kucaklamaktadır. Denilebilir ki, Asya tarihi, baştan başa kahramanlıklarla dolu, Türk tarihidir. Türk tarihi olmaksızın Avrupa ve Afrika tarihlerinin seyrini tâkip etmek imkânsızdır. Geçmişin karanlık devirlerinden beri; asır asır, zaman olmuş ki eski dünyanın dört bucağında ancak Türk akıncılarının nal sesleri çınlamış, Huvang-hu kıyılarında, Sint ve Ganj boylarında, Fırat ve Tuna sahillerinde, Kızılırmak ve Sakarya kenarlarında, Nil deltasında yalnız Türkün hâkim sesi duyulmuş, bütün bu ülkelerde, zaman zaman, yer yer Türk kültürünün büyük âbideleri kurulmuştur.

Fakat, bizde düne kadar tarihimizin bu önemi kavranmış değildir. Mazimiz ihmal ediliyor, tarihimize altı yüz senelik bir yaş verilmek veya biraz daha ileri gidilerek Selçuklulara kadar çıkılmak yeter görülüyordu. Ana kökümüz, şanlar ve zaferlerle dolu engin tarihimiz, bilinmiyor veya benimsenmiyordu.

Halbuki Türk tarihi önsüz geçmişten, sonsuz geleceğe doğru, bazan coşarak taşan, bazan dinerek inen, fakat, durmadan akan bir varlıktır. Osmanlı tarihi, Selçuk tarihi bir hep değil, bu varlık zincirinin halkaları, büyük Türk tarihinin, öğündüren başarılarla dolu, şanlı fakat muayyen safhalarıdır.

İrkımızın büyüklüğünü aydınlatan tarihimiz, bir bütün olarak alınmadıkça, milli enerji kaynağımızın payansızlığı kavranılmı, gerçek benliğimiz bulunmuş olmaz. Nasıl ki düne kadar böyle olmuştu.

Şimşek dehasiyle görüş ufkumuzu örten kara bulutları parçalayan Büyük Ata, her noksanımız gibi bunu da sezdi. Türk Tarih Kurumu'nu yaratırken geniş bir program çizdi. Türk çocuklarına bu ufkun gerisinde gizlenen sonsuz ve engin tarihini, müstakil ve üstün bir millet olarak yaşamak için daima muhtaç olacağı heyecan ve enerji kaynağını belirtti.

İlmî metotlarla çalışmak suretiyle, fakat zekâları çemberliyen fikir kapitülasyonlarından sıyrılarak, dımağları uyuşturan yabancı prejüjeleri parçalıyarak bu feyizli gür kaynağı meydana çıkarmayı Türk çocuklarına kutsal bir amaç olarak gösterdi.

Yolumuz işlenmemiş ve sarptı. Asırların yığıldığı prejüjelerin tesirleri altında Türk'e hasbî düşman olan ve Türk tarihinin şan ve şerefle dolu sahifelerini karalamaktan zevk alan bir kısım müelliflerin saçtıkları çamurlar yolumuzu örtmekte, açtıkları çukurlar her adımda aşılmaz engeller halinde önümüzde belirlemektedir.

Bunlar, Türk beşiğinden ve ırkından başlamak üzere, kasten yaptıkları tahriflerle millî tarihimize büsbütün başka bir sima vermiş, Türk'e ait şerefleri, başarıları, başkalarına maletmiş, milâttan iki üç bin sene önce Hazar ötesinden gelerek yakın şarkta insanlığın ilk medeniyet meşalesini yakan, Türkler gibi kafaları braki-sefal, dilleri iltisakî kavimlerin gerçek milliyetlerini bir türlü itiraf etmek istememişlerdir.

Biz bugün, bütün bu tahrifleri vesikalara dayanarak düzeltmek, gasbedilen hak ve şerefleri kurtarmak, Türklükleri unutulmuş veya inkâr edilmek istenilen kavimlerin gerçek hüviyetlerini ilmî temellere dayanarak meydana çıkarmak, asırların mirası olan prejüjelerin yaptırdığı isnatları, iftiraları çürütmek, haksızlıkları düzeltmek gibi sayısız vazifeler karşısında bulunuyoruz. Bütün bunları yapabilmek için de önce höyükleri kazarak, tümülüsleri oyarak, mezarlarıdeşerek tarihten önceki zamanları aydınlatacak eserleri meydana çıkarmak; kitabeleri derliyerek, arşivleri didikliyerek, yabancı iller kütüphanelerinde tarihimizi ilgilendiren vesikaları toplıyarak, yazılı devirleri aydınlatmak gerekmektedir. Büyük Türk tarihinin açıklanması için önceden bütün bunların gerçekleştirilmeleri icap etmektedir. Görülüyor ki yapılacak işler önemli ve çeşitli, aşılacak yollar uzun ve dikenlidir. Fakat Türk çocukları Atalarının gösterdiği amaca erişmek için bu gibi müşküller karşısında yılmamış ve yılmıyacaktadırlar. Çünkü gelecek nesillere örnek

olacak muazzam başarıları, emsalsiz inkilâpları, Atatürk'le beraber yaratan ve düzenliyen, savaşta, inkilâpta, kuruculukta onun asil arkadaşı, mefkûre ve mesai yoldaşı büyük Türk, İsmet İnönü başlarında bulunuyor.

Millî Şefimiz, Atamızın gösterdiği aynı sevgi ve ilgi ile Kurumumuzu koruyor, feyizli irşatlarıyla yolumuzu aydınlatıyor, şevkimizi, cesaretimizi hızlandırıyor. Onun yüksek direktifleriyle ki Kurumumuz genel çalışma programını plânlaştırmış, hafriyat işlerine düzen vermiş, yurdun bir çok yerlerinde yeniden araştırmalar yapmıştır. İmparatorluk devrinde bu hafriyat yabancılar tarafından yapılır, bulunan eşyanın en kıymetlileri, başka illere asırılırdı. Bugün, bilgin Türk arkeologlarının çıkardıkları eserler, millî müzelerimizi zenginleştirmekte, ilim dünyasına da yeni tetkik konuları vermektedir.

Bunlar arasında *Trakya*'da çıkarılan gümüş kupalar gibi, bir devir kültürünü belirten değerde emsalsiz eserler vardır. Anayurdun göbeğinde *Alacahöyük*'ten çıkarılan eski atalarımızın kıymet biçilemeyen medeniyet eserleri ise dünya bilginlerine yepyeni bir tetkik ufku açmıştır. Romalılardan, Yunanlılardan, asırlar ve asırlarca önceki devirlere ait olan bu medeniyet eserlerini meydana çıkararak, yalnız kendi tarihimize değil, müşterek insanlık bilgisine de hizmet etmiş olmakla derin haz duymaktayız. Neşriyatımızın dünya ilim âleminde kazandığı önem, son zamanlarda bir kısım âlimlerin Türk tarihi hakkındaki telâkkilerinde eskiye nisbetle görülen esaslı değişiklik, çalışmalarımızın müsbet alanda verimini göstermekte, gayretimizi bir kat daha arttırmaktadır.

Büyük Millî Şefimiz,

Emsalsiz ve engin görüşünüzle, bu cehennem dünyası ortasında, başta, yurdumuzu yıkıcı kasırgalardan koruyacak tedbirleri almak, Türk köylüsünü aydınlatmak, donatım araçlarıyla cihazlandırmak ve yükseltmek, Türk çocuklarını teknik bigiyle üstün bir millet evlâtları seviyesine çıkarmak gibi büyük amaçlar bulunmak üzere, gece gündüz sizi yoran bin bir türlü büyük memleket işleri arasında, millî kültür yolunda çalışan Kurumumuza, bu kadar geniş nisbette bağışladığınız ilgi ve sevgiye karşı, huzurunuzda eğilerek, sonsuz minnetlerimizin arzına müsadelerinizi dilerim.

Aziz Atamız,

Manevî varlığın müsterih olsun. Tahakkukunu o kadar heyecanla özlediğin idealleri, asil ülkü arkadaşın Büyük Şefimiz, bugün birer birer gerçekleştirilmektedir.

Mesaimizi ilerletmek ve kolaylaştırmak hususunda daima koruyucu yardımlarını esirgemiyen Sayın Şükrü Saracoğlu hükûmetine de şükranlarımızı sunmakla gerekli bir ödevi yerine getirmiş oluyorum.

Sayın dinleyiciler,

Kurumumuz, bir az evvel arzettiğim amaca erişmek için bir taraftan geniş kültürlü genç bilginleri sinesinde toplarken, diğer taraftan da ileride mesaisine katılabilecek yetkide millî duygu ve bilgileri kuvvetli, çalışma azimleri belli olan seçkin gençlerin yetişmelerini temin edecek tedbirler almaktadır. Kurumun türlü alanlarındaki çalışmalarına yardımlarını esirgemiyen sayın Maarif Vekilimizin bu hususta da gösterdikleri yardımı şükranla anmağı borc bilirim.

Kurumun, geçen kongreden beri, türlü alanlardaki çalışmalarını hülâsa eden rapor Umumî Kâtip, hafriyat raporu da Asbaşkan taraflarından yüksek heyetinize arz edileceği gibi bu mesai verimlerinin örnekleriyle ilmf neşriyatımız da hazırlanan sergide tetkik nazarlarınıza arz edilmiştir. Sergiyi ziyaretle bize şeref vermenizi dilerim.

Kongrenin muhterem üyeleri,

Üçüncü Türk Tarih Kongresinde seçkin bilginlerin türlü konulara ait tezlerini dinliyeceksiniz. Sayısı sekseni aşan bu tezlerin hepsinin umumî heyete arzına tabî imkân yoktur. Bunlardan konuları itibarile sırf ihtisasa teallük edenler, ait oldukları seksiyonlara arz edileceklerdir. Hangilerinin hangi seksiyonda ve ne zaman okunacağı, dağıtılan programda ayrı ayrı gösterilmişlerdir. Konularla ilgilenen zatlar, istedikleri seksiyonların toplantılarına katılabilirler.

Sayın dinleyicilerim,

İnsanlık tarihinde görülmemiş hailer yaratan büyük harp, Üçüncü Türk Tarih Kongresi'nin geniş nisbette arsulusal bir mahiyet almasına mani oldu. Fakat bu durum içinde de memleketimizde bu-

lunan muhtelif milletlere mensup âlimleri aramızda görmekle bah-tiyarız.

Sayın dinleyicilerim,

Sözlerime son vermeden önce, ebediyyen aramızdan ayrılmış olan Kurumumuz başkanlarından Samih Rifat, Yusuf Akçura, Ha-lil Ethem Eldem, umumî Kâtip Dr. Reşit Galip ile üyelerimizden Ahmet Ağaoğlu, Ahmet Refik, Vasıf Çınar, Necip Âsım, muallim Cevdet ve Hasan Fehmi Turgal'ın aziz hâtıralarını hürmet ve rah-metle yâd ederim.

Sağlık durumu yüzünden başkanlığımızdan ayrılmış olan Bo-lu Mebusu kıymetli arkadaşımız Hasan Cemil Çembel'e de esenlik-ler diler, verimli hizmetlerini saygı ve şükranla anmayı bir ödev bilirim. Sözlerimi bitirirken Üçüncü Türk Tarih Kongresi çalışma-larının, tarihî hakikatlerin bir kat daha aydınlanmasına yardım edeceği kanaatiyle kongreye candan başarılar dilerim.
